

Тетерятник Богдан Сергійович,
*аспірант НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

ДІДЖИТИЗАЦІЯ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ВІРТУАЛІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні умови господарювання дедалі частіше спонукають суб'єктів господарювання до переходу на якісно інший рівень реалізації проваджуваної ними діяльності. В умовах усе більш зростаючої конкуренції традиційні методи ведення господарської діяльності сьогодні вже не можуть гарантувати збільшення обсягів виробництва, а часом не спроможні навіть забезпечити його функціонування на вже досягнутому рівні. Такий стан, поряд із прагненням зберегти свої ринкові позиції або ж зайняти панівне становище, стимулює вітчизняних суб'єктів господарювання наслідувати світові тенденції здійснення господарської діяльності. У цьому контексті, як свідчить світовий досвід, наразі досить дієвою є заснована на діджиталізації господарських процесів переорієнтація господарської діяльності на віртуальне середовище.

Термін «діджиталізація» походить від англійського «digitalization» і в перекладі означає «оцифровування», «цифровізація», або ж «приведення в цифрову форму». Разом із тим сьогодні вітчизняні науковці дедалі частіше послуговуються зазначеним терміном, спираючись на вимоги практичної транскрипції, а тому широкого поширення набули терміни «діджиталізація», або ж «дігіталізація». Такий підхід має низку переваг, оскільки термін «дігіталізація», за слушним зауваженням К. Лапіної-Кратасюк, охоплює більш широкий спектр значень, ніж його синонім «цифровізація». Це пов'язано з тим, що саме в європейській і американській дослідницьких традиціях наслідки переходу від аналогового до цифрового типу кодування інформації стали вивчатися не просто як технологічний, але й як соціальний, культурний та антропологічний процеси [1].

На думку К. О. Купріної та Д. Л. Хазанової, діджиталізація – це способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму [2; с. 259]. Дещо іншу позицію з цього питання займає О. В. Халапсіс, визначаючи діджиталізацію не як спосіб, а як пов'язаний із тенденцією приведення в електронний вигляд найрізноманітніших видів використовуваної людиною інформації процес, умовно названий дослідником «оцифровуванням буття» [3]. Однак, незважаючи на панування подібних поглядів у вітчизняних наукових колах, таке визначення досліджуваного явища не відповідає його реальній сутності. Хибність же його обумовлюється відсутністю в національній мові змістовних аналогів іншомовних термінів «digitization» та «digitalization», що призводить до плутанини в їх сприйнятті та розумінні.

Слід зазначити, що поняття «діджитизація» та «діджиталізація», так само як і в Україні, досить часто вживаються як синоніми й в іноземних наукових колах. Але, як наголошують С. Бреннен та Д. Крайс, діджитизація та діджиталізація – це два концептуальних терміни, що хоча й вживаються часом як тотожні, однак ретельний аналіз яких дозволяє з упевненістю зробити висновок про існування чітких відмінностей між ними.

Апелюючи до Оксфордського словника англійської мови, дослідники стверджують, що діджитизація означає «дію або процес

з оцифровування; перетворення аналогових даних (зображень, відео- та текстових матеріалів) у цифрову форму», діджиталізація ж – «запровадження або збільшення використання організаціями, в певній галузі, країні тощо цифрових і комп’ютерних технологій» [4].

На переконання Ж.-П. де Клерка, діджитизація – це створення цифрової (заснованої на байтах та бітах – мінімально адресованих одиницях інформації в системах та їх складових) версії аналогових/фізичних речей на кшталт паперових документів, відео- та фотозображень, звуків тощо. Тобто йдеться про перетворення та/або відтворення чогось нецифрового в цифровому форматі, який в подальшому може бути використаний в обчислювальній системі для досягнення різноманітних цілей. Приділяючи особливу увагу діджитизації в сфері бізнесу, фахівець стверджує, що в цьому разі слід говорити не лише про оцифровування речей – необхідно зосередитися насамперед на дослідженні здійснюваних у цифровій формі бізнес-процесів. Певною мірою діджитизація в такому контексті наближається до автоматизації. Відтак, на думку Ж.-П. де Клерка, використання цифрових даних, відокремлених від фізичних носіїв, для автоматизації робочих та бізнес-процесів також слід розглядати як прояв діджитизації бізнес-структур. Отже, діджитизація в господарюванні – це процес автоматизації здійснюваних уручну та таких, що засновані на паперовій формі носіїв інформації, процесів у рамках провадження господарської діяльності, вможливлений через оцифровування інформації.

Діджиталізація ж, за Ж.-П. де Клерком, полягає у використанні цифрових технологій та даних (оцифрованих (діджитизованих) та існуючих у цифровій формі спочатку) з метою одержання прибутку, поліпшення бізнесу, зміни/трансформації бізнес-процесів (відмінних від суто діджитизації останніх) та створення належного середовища для їх реалізації, в основі якого – використання цифрової інформації. Для цілей провадження господарської діяльності діджиталізація розглядається насамперед як уможливлення, поліпшення та/або перетворення бізнес-операцій та/або бізнес-функцій, та/або бізнес-моделей/процесів, та/або ж усієї діяльності в цілому через застосування цифрових технологій та більш широке використання перетворених

у знання цифрових даних із метою одержання певних переваг. Якщо при діджитизації йдеться переважно про системи даних, то в рамках процесу діджиталізації головна увага приділяється системам інформування та взаємодії, посиленням за допомогою оцифрованих даних та процесів [5].

Враховуючи викладене вище, важко погодитися з думкою А. К. Коптєлова, який відмежовуючи діджитизацію («оцифровування») від діджиталізації («цифровізації»), визначає останню як процес створення нового продукту, що спочатку існує в цифровій формі та не може бути перенесений на фізичний носій без суттєвого зниження його якості [6]. Як слушно зауважує Т. Оноре, діджиталізація необхідна насамперед для того, щоб оптимізувати бізнес за допомогою програмного забезпечення та ІТ-рішень, що допоможуть зробити його простішим, економнішим та якіснішим у контексті надання послуг клієнтам та задоволенні їх потреб. Діджиталізації Т. Оноре протиставляє перехід бізнесу на цифрові рейки, або ж ідею «цифрового перевороту» — фундаментальної зміни бізнесу, пов'язаної зі зміною ринкових умов. Свої погляди він проілюстрував таким прикладом: «Коли компанія «Mofibo», що спеціалізується на продажу підписок на електронні книги, перевернула своєю появою книжковий ринок, а онлайн-супермаркет «Nemlig.com» зробив те ж саме з датським роздрібним ринком, у них була революційна бізнес-ідея, заснована на цифровому веденні бізнесу, що призвело до створення абсолютно нових умов конкуренції на ринку. У той же час, коли міжнародна мережа супермаркетів «Coop» починає займатися Інтернет-торгівлею — це означає лише оптимізацію та розвиток існуючого бізнесу шляхом діджиталізації конкретно цієї компанії».

У частині визначення співвідношення аналізованих понять Т. Оноре зазначає, що в глобальному сенсі діджиталізація протилежна «цифровому перевороту», адже вона спрямована «всього лише» на автоматизацію тих робочих процесів, які раніше виконувалися вручну [7].

Підсумовуючи викладене вище, можна дійти таких висновків. Діджитизація та діджиталізація в рамках господарської діяльності є вихідними пунктами на шляху до всеохоплюючої цифрової транс-

формації («digital transformation») світового господарства. Разом із тим вони становлять лише перший щабель подібних змін. У цьому контексті цифровізація, за А. К. Коптеловим, та близька до неї ідея «цифрового перевороту» Т. Оноре характеризують, на нашу думку, наступний етап перетворень у світовій економіці – її віртуалізацію.

У контексті здійснення господарської діяльності можна запропонувати такі визначення аналізованих понять. Діджитизація – це процес приведення вихідних для провадження господарської діяльності елементів до цифрової форми. Діджиталізація – це заснований на можливостях сучасної ІТ-індустрії процес застосування суб'єктами господарювання інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення мети господарської діяльності, спрямований на зміну існуючих господарських відносин шляхом їх діджитизації; сукупність активів реалізації діджитизованих об'єктів для досягнення цілей господарської діяльності, що розглядаються в їх єдності та пов'язані з формуванням нової форми господарських відносин – цифрової.

Література:

1. Словарный запас: дигитализация URL: <http://www.strelka.com/ru/magazine/2015/02/03/vocabulary-digitalisation> (дата звернення: 05.05.2017).
2. Куприна К. А. Диджитализация: понятие, предпосылки возникновения и сферы применения Вестник научных конференций. *Качество информационных услуг*: по материалам международной научно-практической конференции 31 мая 2016 г. Тамбов. 2016. № 5-5 (9). С. 259-262.
3. Халапсис А. В. Глобализация и метрика истории URL: <http://halapsis.net/globalizatsiya-i-metrika-istorii> (дата звернення: 05.05.2017).
4. Brennen S. Digitalization and Digitization URL: <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/> (дата звернення: 05.05.2017).
5. De Clerck J.-P. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences URL: <https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/> (дата звернення: 05.05.2017).
6. Коптелов А. К. Digitization (оцифровка) vs Digitalization (цифровизация) URL: <http://koptelov.info/digitization-digitalization/> (дата звернення: 05.05.2017).
7. Оноре Т. Диджитализация — не мода, а способ развития бизнеса URL: <http://www.columbusglobal.com/ru-ru/insights/blogs/2016/08/digitization-is-not-intangible-business-development/> (дата звернення: 05.05.2017).